

Posti Oy
lakiasiat@posti.com

Päätös kirjelähetysten noutamisen maksullisuudesta Poste restante -palvelussa

Yritys, jota päätös koskee

Posti Oy (Posti)

Päätös

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (jäljempänä Traficom) katsoo, että maksun periminen kirjelähetysten vastaanottamisesta rikkoo postilain säännöksiä tilanteissa, joissa lähetykseen merkityllä vastaanottajalla ei ole mahdollisuutta vastaanottaa lähetyksiä ilman vastaanottamisesta perittävää maksua.

Traficom edellyttää, ettei Posti peri maksua Poste restante -lähetyksien vastaanottamisesta niiltä postinsaajilta, joille Poste restante on ainoa tapa vastaanottaa postilähetyksiä. Postin tulee muuttaa 1.3.2019 päivättyä hinnastoaan tältä osin.

Asian vireilletulo

Päätöksen taustalla on Postin ilmoitus muuttaa lähetysten nouto Poste restante- sekä noutopostipalveluista maksulliseksi 1.3.2019 lähtien. Muutoksen jälkeen lähetysten noutaminen Postin palvelupisteestä maksaa 3,10 euroa noutokertaa kohden. Posti ilmoitti tilapäisesti lykkäävänsä muutoksen voimaantuloa.¹ Postin hinnastossa on maininta lähetysten noudon maksullisuudesta Poste restante- ja noutopostipalveluista.²

Asian käsittely Liikenne- ja viestintävirasto Traficomissa

Selvityspyyntö

Traficom pyysi 11.2.2019 Postilta selvitystä postilähetysten noutamisen muuttumisesta maksulliseksi erityisesti Poste restante -

¹ https://www.posti.fi/private-news/tiedotteet/2019/20190227_poste_restante.html

² <https://support.posti.fi/liitteet/hinnatjamaksutavat/hinnastot/uudet/kirjepalvelut-fi.pdf>

palvelussa. Postia pyydettiin ottamaan kantaa seuraaviin asioihin:

- miten yleispalvelun saatavuus tasapuolisin ehdoin toteutuu erityisesti ilman vakituista asuntoa oleville, kun yleispalvelukirjeiden vastaanottaminen muuttuu Poste restante -palvelussa maksulliseksi.
- katsooko Posti, että postilain velvollisuus toimittaa postilähetyksen lähetykseen merkittyyn osoitteeseen toteutuu Poste restante -palvelussa tilanteissa, joissa lähetyksen vastaanottaja ei saa haltuunsa lähetystä ilman noutomaksun maksamista.
- miten Poste restante -osoitteeseen lähetetyn lähetyksen palautus vastaa postilain edellytyksiä tilanteessa, jossa vastaanottaja ei pysty maksamaan noutomaksua.
- miten tiedoksiantomenettelyn saatavilla olo ja asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuvat Poste restante -asiakkaiden osalta Poste restante -lähetyksen noutamisen muuttuessa maksulliseksi.

Lopuksi Postia pyydettiin kertomaan sopimuksentekomenettelystä Poste restante -palvelun käyttöönoton yhteydessä ja miten maksullisuudesta tiedotetaan postilähetysten lähettäjiä.

Postin selvitys

Posti toimitti selvityksensä 25.2.2019. Selvityksessään Posti kertoo seuraavaa:

Poste restante -palvelusta ei ole postilaissa tai postilakia koskevassa hallituksen esityksessä tai muissakaan esitöissä mitään nimenomaista mainintaa, ei myöskään postilakia edeltäneessä postilainsäädännössä tai EU:n postipalveludirektiivissä. Maailman postiliiton yleissopimuksen 3 artikla velvoittaa jäsenmaita varmistamaan, että postin yleispalveluna on kaikilla käyttäjillä pysyvästi tarjolla laadukkaat ja kohtuuhintaiset peruspostipalvelut. Poste restante -palvelua ei mainita Maailman postiliiton yleissopimuksen 17 artiklassa, jossa peruspostipalvelut on määritelty. Poste restante -palvelu on mainittu ainoastaan lisäpalveluja koskevassa 18 artiklan 5 kohdassa³. Tämän perusteella Posti katsoo, että Poste restante -palvelu ei kuulu postilaissa säädetyn yleispalvelun piiriin eikä Postilla ole velvollisuutta palvelun ylläpitämiseen.

Postilain tarkoituksena on lain 1 §:n mukaan turvata postipalveluiden ja erityisesti yleispalvelun saatavuus tasapuolisin ehdoin koko maassa. Lain yleisestä tavoitteesta taikka perusoikeuksien

³ Maailman postiliiton yleissopimuksen 18 artikla, Lisäpalvelut, kohta 5: "Jos seuraavassa luetelluista palveluista peritään kotimaan postiliikenteessä erikoismaksuja, nimetyillä operaattoreilla on oikeus kerätä samat maksut kansainvälisistä lähetyksistä Toimitusohjesäännöissä mainituilla ehdoilla: - - - postista noudettavaksi tarkoitetut lähetykset (poste restante) - - -."

sääntelystä ei voi suoraan johtaa yksityisten välisissä suhteissa noudatettavia vastuita ja velvollisuuksia, vaan tämä edellyttää nimenomaista lainsäädäntöä. Postilaissa ei ole nimenomaista säännöstä asunnottomien oikeuksien huomioimisesta. Asunnottomien viestintään liittyvien erityistarpeiden turvaaminen edellyttäisi tuekseen lainsäädäntöä. Posti katsookin, että Postilla ei ole velvollisuutta ylläpitää Poste restante -palvelua myöskään erityisesti asunnottomien oikeuksien turvaamiseksi.

Posti ei kuitenkaan toistaiseksi ole päättänyt lopettaa Poste restante -palvelua, vaan palvelu on jatkossakin tarjolla kaikille kulluttajille. Palvelun maksullisuus koskee yhtäläisesti ja tasapuolisesti kaikkia palvelun käyttäjiä. Maksullisuus ei siten kohdistu erityisesti asunnottomiin tai vailla vakituista asuntoa oleviin käyttäjiin. Palvelun arvioitu nykyinen käyttäjämäärä noin 35.000 ylittää huomattavasti Postin tiedossa olevien tilastoitujen asunnottomien määrän, joka on noin 7000. Valtaosalla palvelun käyttäjistä on siten käytettävissään myös katuosoite, johon postilähetykset jaetaan ilman erillistä palvelumaksua.

Postin tarjoamat palvelut ovat lähtökohtaisesti maksullisia, ellei laissa erikseen ole palvelun maksuttomuudesta säädetty. Posti katsoo, että Poste restante -palvelun maksullisuus ei vaikuta yleispalvelun tai muidenkaan postipalvelujen saatavuuteen tasapuolisin ehdoin. Lisäksi Posti toteaa, että käytettävissä ei ole luotettavaa tietoa asiakkaan asunnottomuudesta. Palvelujen tai maksullisuuden kohdentaminen erilaisena erityisesti asunnottomiin käyttäjiin voisi myös tuottaa käytännön ongelmia tietosuojalainsäädännön kannalta. Henkilöön yksilöitynä tieto asunnottomuudesta saattaisi jopa olla tulkittavissa arkaluonteiseksi henkilötiedoksi. Tietosuojaan liittyvät kysymykset vaatisivat erillistä selvittämistä, joka selvityspyynnössä varatussa ajassa ei ole ollut mahdollista.

Poste restante -osoitteella varustetut lähetykset ovat postitoimipisteestä noudettavissa ja näin ollen postilain velvollisuus toimittaa postilähetys lähetykseen merkittyyn osoitteeseen toteutuu.

Myös kuitattavien lähetysten, postipakettien ja kokonsa puolesta jakeluun soveltumattomien lähetysten suhteen noudatetaan menettelyä, että lähetykset ovat postitoimipisteestä noudettavissa. Postista noutamatta jääneet lähetykset palautetaan lähettäjälle postilain 54 §:n 3 momentin mukaisesti, jos lähettäjän osoite on tiedossa eikä kyse ole postilain soveltumisalaan kuulumattomista lähetyksistä. Palauttaminen lähettäjälle koskee sekä lähetyksiä, joita vastaanottaja ei halua ottaa vastaan, että lähetyksiä, joista ei ole maksettu voimassa olevaa maksua.

Postilla on käytössä lunastusmaksu, joka peritään tilanteessa, jossa lähettäjä ei ole maksanut postimaksua riittävästi tai ollenkaan. Tällöin Posti vie lähetysten perille, mutta vastaanottajalta peritään puuttuva postimaksu sekä lisäksi lunastusmaksu 3 € / kirje. Vastaanottajan ei ole pakko lunastaa kirjettä, mutta vastaanottaja ei saa haltuunsa lähetystä ilman lunastusmaksun

maksamista. Tilanne rinnastuu Poste restante -palveluun, jossa lähetyksiä ei luovuteta ilman voimassa olevan maksun suorittamista.

Liikenne- ja viestintävirasto pyytää selvitystä, onko lähetyksen palauttaminen postilain mukaista tilanteessa, jossa vastaanottaja ei pysty maksamaan noutomaksua. Postilla ei ole käytettävissä tietoa postinsaajan kyvystä suorittaa postipalveluista perittäviä maksuja, oli kyse sitten lähettäjältä tai vastaanottajalta perittävästä maksusta, eikä mahdollista maksukyvyttömyyttä voida ottaa postipalvelujen tarjonnassa huomioon. Postilaki ei myöskään sellaista edellytä. Postilain 40 §:n mukaan postiyrittäjällä on velvollisuus vastaanottaa ja välittää jokaisen sitä haluavan kirjelmähetys ja postipaketti voimassa olevaa maksua vastaan toimitusehtojensa mukaisesti postin saajalle. Jos voimassa olevaa maksua ei ole maksettu, palveluvelvollisuutta ei ole. Poikkeuksen muodostavat vain laissa erikseen maksuttomiksi säädetty palvelut, kuten esimerkiksi 40 a §:n mukaiset näkövammaisen lähetykset sekä 43 §:n 2 momentin mukainen henkilökohtaisiin erityistarpeisiin perustuva poikkeava jakelu. Posti huomauttaa lisäksi, että kuten asunnottomuutta koskevaan tietoon, myös maksukyvyttömyyttä koskevan tiedon käsittelyyn liittyisi tietosuojakysymyksiä, joita ei ole voitu pyydettyä ajassa selvittää. Edelleen on todettava, että valtaosalla Poste restante -palvelun käyttäjistä on myös katuosoite käytettävissään, johon lähetykset jaetaan ilman erillistä palvelumaksua.

Posti huolehtii edelleen postilain 21 §:n mukaisen tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta yhdenvertaisesti, vaikka Poste restante -palvelu muuttuu maksulliseksi. Saantitodistuslähetykset toimitetaan Poste restante -osoitteella, jos se on lähetykseen merkitty osoite. Perittävä noutomaksu ei ole kohtuuton eikä siten estä lähetyksen vastaanottamista. Suurimmalla osalla Poste restante -palvelua käyttävistä asiakkaista on mahdollisuus ottaa postilähetyksensä vastaan myös katuosoitteeseen. Postin saajalla on mahdollisuus käyttää myös c/o-osoitetta, eli ilmoittaa osoitteeseen c/o-merkinnällä esimerkiksi sukulaisen tai muun tahon osoite, johon saapumisilmoitus noudettavasta saantitodistuslähetyksestä siinä tapauksessa toimitetaan.

Liikenne- ja viestintävirasto pyytää lopuksi selvitystä sopimuskäytännön toteutuksesta Posti restante- ja noutopostipalveluiden käyttöönoton yhteydessä. Käteisasiakkaiden palvelut eivät tavallisesti perustu kirjalliseen sopimukseen, vaan Postin yleisiin toimitusehtoihin, tuote-ehtoihin ja hinnastoon. Postin palveluvalikoimassa on muitakin palveluita, joissa maksu maksetaan tapahtumakohtaisesti palvelua saataessa, esimerkiksi maksullinen kotiinkuljetus, joka maksetaan käteisellä tai maksukortilla, kun paketti tai muu kuitattava lähetykset tuodaan postinsaajalle. Vastavasti edellä selostettu lunastusmaksu peritään hinnaston ja toimitusehtojen perusteella lähetykset noudettaessa ilman erillistä sopimusta.

Noutopostin osalta lähetyksen säilyttäminen toimipaikassa ja oikeus periä maksu perustuu postilain 47 § 2 momentin ja 43 § 4 momentin säännöksiin. Jos postinsaaja ja postiyritys eivät ole päässeet keskenään sopimukseen postin vastaanoton järjestelyistä, tyypillisesti postilaatikon sijoittamista koskevan erimielisyyden vuoksi, eikä asiassa ole annettu lainvoimaista ratkaisua, postiyritys voi edellyttää, että noutopostijärjestelystä sovitaan kohtuullista maksua vastaan (HE 272/2016 s. 74). Poste restante -palvelu puolestaan on tarkoitettu kuluttajille tilapäiseksi lisäpalveluksi, jota voi käyttää esimerkiksi matkan aikana. Poste restante ei siis ole tarkoitettu pysyvään käyttöön, vaan se on väliaikainen postin vastaanottamisen tapa. Palveluun ei tarvitse jatkossakaan erikseen rekisteröityä, vaan palvelun saa, kun vastaanottaja ilmoittaa lähettäjälle poste restante -osoitteensa. Sen jälkeen vastaanottaja voi käydä noutamassa hänelle tulleet lähetykset, joita voi olla yksi tai useampia.

Postin palveluista on julkisesti Postin verkkosivuilla saatavilla palveluiden yleiset ehdot ja hinnastot. Tämä koskee lähtökohtaisesti kaikkia Postin käteis- ja sopimuspalveluja. Posti ei erikseen tiedota lähettäjille postin vastaanottamiseen liittyvien palvelujen ehdoista tai hinnoista taikka niiden muutoksista. Poste restante- ja noutopostipalvelun maksullisuudesta on tiedotettu 1.2.2019 alkaen palvelun käyttäjille jaettavilla räätälöidyillä tiedotteilla sekä Postin toimipisteissä olevilla yleisillä tiedotteilla. Lisäksi asiasta on 8.2.2019 julkaistu tiedote Postin verkkosivuilla. Posti katsoo, että edellä mainitut toimenpiteet täyttävät Postia koskevat tiedottamisvelvoitteet.

Posti toteaa lopuksi, että julkisuudessa ja liikenne- ja viestintäviraston selvityspyynnössä erityisesti esille nostettu asunnottomien viestintään liittyvien perusoikeuksien turvaaminen edellyttäisi tuekseen lainsäädäntöä. Perustuslain kannalta ja legaliteettiperiaatteen mukaan selvänä lähtökohtana on, ettei perusoikeuksista voida suoraan ilman tavallisen lainsäädännön tukea johtaa yksityisille oikeussubjekteille kuten Postille vastuita ja velvollisuuksia. Jos Poste restante -palvelun maksullisuuden katsotaan tuottavan ongelmia asunnottomien viestintään ja postipalvelujen saatavuuteen liittyvien oikeuksien toteuttamisessa, lainsäätäjän velvollisuutena olisi ryhtyä lainsäädäntötoimiin ongelmien ratkaisemiseksi.

Posti on edellä sanotusta huolimatta päättänyt tilapäisesti lykätä Poste restante- ja noutopostipalvelua koskevan muutoksen voimaantuloa. Palvelun maksullisuus otetaan käyttöön myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Voimaantulon siirtämisen tavoitteena on mahdollistaa erityisesti asunnottomia koskevien vaihtoehtoisten ratkaisujen löytyminen.

Päätösluonnoksesta kuuleminen

Postille varattiin mahdollisuus lausua päätösluonnoksesta 29.4.2019. Posti toimitti lausuntonsa 6.5.2019.

Päätöksen perustelut

Asiaa koskevat säännökset

Suomen perustuslain (731/1999) 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. --

Suomen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Postilain (415/2011) 1 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on turvata postipalveluiden ja erityisesti yleispalvelun saatavuus tasapuolisin ehdoin koko maassa.

Postilain 15 §:n mukaan yleispalveluun kuuluu seuraavia postilähetyksiä koskevien postipalveluiden pysyvä tarjonta:

1) enintään kahden kilon painoiset kirjelähetykset, jotka maksetaan yleisesti käytettävissä olevilla käteismaksutavoilla ja jotka käyttäjällä on mahdollisuus jättää postiyrityksen kuljetettavaksi keräilypisteeseen.

2) enintään kymmenen kilon painoiset postipaketit, jotka maksetaan yleisesti käytettävissä olevilla käteismaksutavoilla ja jotka käyttäjällä on mahdollisuus jättää postiyrityksen kuljetettavaksi postitoimipisteeseen tai muuhun soveltuvaan jättöpaikkaan ja noutaa postitoimipisteestä;

3) maahan saapuvat enintään kahdenkymmenen kilon painoiset postilähetykset; sekä

4) 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen postilähetysten kirjaamis- ja vakuuttamispalvelut.

Tässä pykälässä tarkoitettuun yleispalveluun kuuluvat sekä kotimaan palvelut että ulkomaanpalvelut.

Postilain 21 § edellyttää, että Postin on yleispalvelun tarjoajana huolehdittava laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta koko maassa.

Postilain 40 §:n 1 momentin mukaan postiyrityksellä on velvollisuus vastaanottaa ja välittää jokaisen sitä haluavan kirjelähetyksen ja postipaketin voimassa olevaa maksua vastaan toimitusehtojensa mukaisesti postin saajalle.

Postilain 43 §:n 4 momentin mukaan Postin saaja voi sopia postiyrityksen kanssa tämän pykälän säännöksistä poikkeavista järjestelyistä kohtuullista maksua vastaan.

Postilain 54 §:n 1 momentin mukaan postiyrityksellä on velvollisuus toimittaa kirjelähetyksen tai postipaketin lähetykseen merkittyyn osoitteeseen.

Postilain 54 §:n 3 momentin mukaan postiyrityksen on palautettava kirjelmähetys tai postipaketti sen lähettäjälle, jos:

- 1) vastaanottajan osoitetta ei saada selville;
- 2) vastaanottaja ei halua ottaa lähetystä vastaan;
- 3) lähetyksestä ei ole maksettu voimassa olevaa maksua eikä vastaanottaja ole lunastanut lähetystä, vaikka postiyritys on tarjonnut sitä lunastettavaksi; tai
- 4) kyseessä on lähetys, jota postiyritys ei pysty muusta siitä riippumattomasta syystä kuljettamaan edelleen.

Postilain 67 §:n 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on valvova tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Postilain 75 §:n 1 momentin mukaan, jos postiyritys tai muu sellainen yhteisö, jota koskevaa sääntelyä tämä laki sisältää, rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, Traficom voi velvoittaa yrityksen korjaamaan virheensä tai laininlyöntinsä.

Asian arviointi

Yleispalvelun saatavuus

Postilain 1 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on turvata postipalveluiden ja erityisesti yleispalvelun saatavuus tasapuolisissa ehdoissa koko maassa. Posti kertoo selvityksessään, että palvelun maksullisuus koskee yhtäläisesti ja tasapuolisesti kaikkia palvelun käyttäjiä. Maksullisuus ei siten Postin mukaan kohdistu erityisesti asunnottomiin tai vailla vakituista asuntoa oleviin käyttäjiin.

Vaikka maksullisuus koskee tasapuolisesti kaikkia palvelun käyttäjiä, joutuu henkilö, jolle Poste restante on ainoa osoite vastaanottaa postia, maksamaan yleispalvelukirjeen vastaanottamisesta. Niillä Poste restante -palvelun käyttäjillä, joilla on myös vakituinen osoite, on mahdollisuus vastaanottaa lähetyksiä maksutta kotiosoitteeseensa. Näissä tilanteissa Poste restante -palvelun voidaan katsoa olevan vaihtoehtoinen tapa vastaanottaa lähetyksiä.

Traficom katsoo, että näennäisestä maksullisuuden tasapuolisuudesta huolimatta yleispalvelun saatavuus tasapuolisissa ehdoissa vaarantuu muutoksen myötä, kun henkilöt, joilla ei ole vakituista osoitetta, eivät pysty vastaanottamaan heille lähetettyjä postilähetyksiä veloitusetta. Traficom näkemyksen mukaan tällaisissa tilanteissa Poste restante -osoite rinnastuu normaaliin koti osoitteeseen ja siten asettaa postinsaajat eriarvoiseen asemaan.

Lähetysten vastaanottamisen maksullisuus

Postilain 40 §:n mukaan postiyrityksellä on velvollisuus vastaanottaa ja välittää jokaisen sitä haluavan kirjelähetys ja postipaketti voimassa olevaa maksua vastaan toimitusehtojensa mukaisesti postin saajalle. Posti on selvityksessään tuonut esille, että jos voimassa olevaa maksua ei ole maksettu, palveluvelvollisuutta ei ole. Traficom katsoo, että pykälässä tarkoitetaan voimassa olevalla maksulla nimenomaan lähettämistä perittävää maksua eikä vastaanottamisen edellytyksenä olevaa maksua.

Näkemykselle voi saada tukea myös muista postilain säännöksistä, joissa viitataan voimassa olevaan maksuun. Esimerkiksi postilain 2 § määrittelee postin lähettäjän henkilönä, joka on jättänyt kirjelähetyksen tai postipaketin postiyrityksen välitettäväksi voimassa olevaa maksua vastaan. Vastaavasti postinsaajaksi on laissa määritelty kirjelähetykseen tai postipakettiin merkitty henkilö, jolle lähetys on osoitettu. Postinsaajan määritelmässä ei siten mainita mahdollista maksullisuutta lainkaan.

Postin selvityksen mukaan vastaanottaja ei saa haltuunsa poste restante -osoitteeseen lähetettyä lähetystä, ellei lunastusmaksua makseta. Postin näkemyksen mukaan tilanne rinnastuu postilain 54 §:n mukaiseen tilanteeseen, jossa vastaanottajan on lunastettava maksua vastaan sellainen lähetys, joka on lähetetty ilman voimassa olevaa täysimääräistä maksua, esimerkiksi ilman postimerkkiä.

Traficom katsoo, ettei Poste restante lähetysten vastaanottamisesta perittävä maksu rinnastu postilain 54 §:ssä tarkoitettuun tilanteeseen, koska Poste restante -osoitteeseen lähetetystä lähetyksestä on jo maksettu voimassa oleva lähetysmaksu.

Maksun periminen postilain piiriin kuuluvan lähetysten vastaanottamisesta ei ole Traficomien näkemyksen mukaan mahdollista ilman postilaissa säädettyä perustetta. Postilaissa on erikseen säädetty tilanteet, joissa maksu voidaan vastaanottamisesta periä. Postilain 54 §:n 3 momentissa säädetään edellä mainitusta vastaanottajan mahdollisuudesta lunastaa lähetys, jos lähetyksestä ei ole maksettu voimassa olevaa maksua. Toinen tilanne on postilain 43 §:n 4 momentin mukainen järjestely, jossa postiyritys ja postinsaaja sopivat poikkeavista järjestelyistä postilähetysten vastaanottamiseksi kohtuullista maksua vastaan. Myös postilain 47.2 §:n mukaisissa tilanteissa, joissa lähetystyyppejä säilytetään toimipaikassa postinsaajan noudettavina postilaatikon paikkaa koskevan erimielisyyden vuoksi, voidaan periä maksu.

Poste restante -osoitteen käyttäminen on kuitenkin ainoa mahdollisuus vastaanottaa postilähetystyyppejä sellaisille postinsaajille, joilla ei ole muuta osoitetta. Poste restante -osoitteen voi ilmoittaa viralliseksi osoitteeksi maistraattiin, minkä perusteella määräytyy mm. kotikunta ja verotuspaikka. Kysymyksessä ei siten tällaisissa tapauksissa ole erillinen sopimukseen perustuva lisäpalvelu vaan tavanomainen postinsaajan käytössä olevaan

osoitepaikkaan toimitettu lähetys. Traficomien näkemyksen mukaan se, ettei postinsaajalle tällaisissa tilanteissa luovuteta postilähetyksestä ilman vastaanottamisesta perittävän erillisen maksun suorittamista, on vastoin postilain 40 §:n säännöksiä.

Tiedoksiantomenettely

Postilain 21 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajan on huolehdittava laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta koko maassa. Postin mukaan se huolehtii tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta yhdenvertaisesti, vaikka Poste restante -palvelu muuttuisi maksulliseksi. Postin näkemyksen mukaan perittävä noutomaksu ei ole kohtuuton eikä se estä lähetysten vastaanottamista.

Poste restante -osoitetta käyttävät virallisena osoitteena sellaiset henkilöt, joilla ei ole muuta vakituista osoitetta eikä postilähetysten vastaanottamiselle ole tällaisilla postinsaajilla muita vaihtoehtoja. Postitse tapahtuva tiedoksianto voi tapahtua tavallisena tiedoksiantona kirjeellä tai todisteellisena, jolloin se toimitetaan saantitodistusta vastaan. Molemmissa tavoissa on kyse postilain 2 §:n mukaisesta postipalvelusta, joka on postilain tarkoituksen mukaisesti turvattava tasapuolin ehdoin.

Postin velvollisuutena on varmistaa tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olo koko maassa. Jos tiedoksiannon vastaanottaja joutuu maksamaan lähetyksen vastaanottamisesta, tiedoksisääntö toteutumisen vaarantuu. Traficomien näkemyksen mukaan lähetyksen vastaanottamisen maksullisuus johtaa siihen, että tiedoksisääntömenettely ei ole lain edellyttämällä tavalla käytettävissä.

Koska tiedoksiantomenettely on tärkeä osa hallintomenettelyä, Traficom ei pidä c/o-osoitetta hyväksyttävänä menettelynä sen varmistamiseksi, että vastaanottaja saa hänelle osoitetun tiedoksiannon. Kaikilla henkilöillä ei myöskään ole mahdollisuutta käyttää c/o-osoitetta.

Perusoikeuksien toteutuminen

Postipalvelujen yleispalvelu liittyy keskeisesti perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien, erityisesti viestinnällisten oikeuksien toteutumiseen. Posti hoitaa julkista tehtävää siltä osin, kun kyse on postilain mukaisesta yleispalvelun tarjoamisesta. Traficomilla on siten erityinen velvollisuus postilakia soveltaessaan huolehtia siitä, että postilain tulkinnessa otetaan huomioon myös perusoikeuksien toteutuminen.

Johtopäätös

Traficom katsoo edellä kuvatuilla perusteilla, että lähetysten noutamisen maksullisuus Poste restante -palvelussa rikkoo postilakia sellaisten postinsaajien osalta, joille Poste restante -palvelu on ainoa vaihtoehto vastaanottaa lähetyksiä. Traficomien

näkemyksen mukaan tilanne rinnastuu perusteluissa tarkemmin todetusti tällöin asetelmaan, jossa poste restante -osoite vastaa käytännössä tavallisen postinsaajan kotiosoitetta ja johtaa siten eriarvoiseen tilanteeseen erityisryhmien, kuten asunnottomien, ja muiden postinsaajien välillä. Menettely on myös omiaan vaarantamaan tiedoksiantomenettelyn saatavilla olon ja toteutumisen, millä on usein myös korostettu merkitys erityisryhmien keskuudessa esimerkiksi erilaisten päätösten myötä.

Traficom katsoo myös, ettei asiassa tule asettaa erityistä painoarvoa itse Poste restante -palvelulle tai sitä koskevan sääntelyn puuttumiselle, koska tapauksessa ei ole kyse siitä onko Postilla yleispalvelun tarjoajana velvollisuus tarjota tällaista palvelua, vaan jokaisen oikeudesta saada yhtäläisin ehdoin postilain edellyttämällä tavalla postilähetykset haltuunsa.

Traficommin näkemyksen mukaan postilain muunlainen tulkinta tältä osin vaarantaisi lisäksi sellaisten postinsaajien, joilla ei ole mahdollisuutta vastaanottaa postilähetyksiään muualle kuin Poste restante -palveluun, perusoikeuksien toteutumisen, erityisesti sananvapauden osalta.

Sovelletut lainkohdat

Postilaki (415/2011) 1 §, 15 §, 21 §, 40 §, 43 §, 54 §.

Päätöksen voimaantulo

Päätös on voimassa tiedoksisaannista lukien. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomaisen toisin määrää.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lain 6 §:n mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Päätöstä koskevat tiedustelut

Lisätietoja tästä päätöksestä antavat apulaisjohtaja Merja Saari puh. 0295 390 541 ja lakimies Markus Ström puh. 0295 390 686. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@traficom.fi